

Konsten

Karolinska Universitetssjukhuset, Solna

Del 1

Verk av Leyun Wang .
Läs mer på sidan 16.

Konsten på Karolinska Universitetssjukhuset, Solna

Nya Karolinska Solna-projektet är den hittills största satsningen på konst i offentlig miljö i Sverige. Totalt har 118 miljoner kronor avsatts för konst i enlighet med den s k procentregeln. Region Stockholms kulturförvaltning driver arbetet med den konstnärliga gestaltningen. En grundläggande intention med konsten är att »konsten ska få vara just konst« och »att den tillför en humanistisk, estetisk och poetisk dimension som möter vårt behov av kultur« (konstprogrammet, 2011).

Varje konstnärligt gestaltungsuppdrag har utlysts offentligt, med resultatet att över 50 konstnärer har involverats för att gestalta olika miljöer. Konstnärerna har kunnat arbeta med stor konstnärlig frihet samtidigt

som de har förhållit sig till rumsliga förutsättningar, sjukvårdens behov och Region Stockholms miljökrav. Vid sidan av de plats-specifika gestaltningarna har nya konstverk köpts in. Dessutom har äldre konstverk tagits tillvara från sjukhusets tidigare byggnader.

Patienten först är ledordet för sjukhuset där den enskilda vårdtagarens säkerhet, integritet och komfort sätts i centrum. Flexibla lösningar i konstruktionen gör att verksamheten kan förändras i förhållande till nya forskningsrön och behandlingsmetoder, till ny teknik och förändrade arbetsmetoder. Hit förs de allra svårast sjuka och skadade.

En viktig utgångspunkt för arkitekternas arbete har varit att forma en miljö som kan påverka välbefinnandet för alla som vistas

här. Ljus, volym, genomtänkt färgsättning och skandinaviska material genomsyrar utformningen av sjukhuset. Konstens inboende egenskaper sträcker sig bortom det dekorativa. Konsten kan exempelvis uttrycka känslor, väcka fantasi, tanke och reflektion, ställa frågor, skänka hopp och tröst och vara något att samlas kring. I den funktionella och högteknologiska vårdmiljön blir konsten en påminnelse om att en människa som söker vård är så mycket mer än en sjuk kropp.

Region Stockholms kulturförvaltning

Procentregeln

Konst i offentlig vårdmiljö har en lång tradition i Sverige. Redan 1937 beslutade Sveriges riksdag att en procent av byggkostnaderna vid offentlig byggnation skulle satsas på konstnärlig gestaltning. Procentregeln gäller fortfarande men utgörs nu inom Region Stockholm av upp till två procent. Tack vare procentregeln har vi idag ett av landets största och mest mångfacetterade innehav av konst, som berikar länets offentliga vårdmiljöer.

Möt konsten på Karolinska Universitets-
sjukhusets nya sjukhusbyggnad i Solna.
Vi har bett konstskribent Paulina Sokolow
att ta med dig på en upptäcktsfärd bland
konstnärliga uttryck och berättelser i det
nya sjukhuset.

Välkommen!

Region Stockholms kulturförvaltning

Verk av Katarina Lönnby.
Läs mer på sidan 12.

»Jag tycker om
glasets temperament,
det är det icke-materiella
materialet«

Fredrika Linder

Allt sitter ihop

I det 40 meter höga schaktet svävar 24 objekt. Glasmassa som formats till något vi kanske känner igen; grenverk, havslevande organismer, mikroskopförstoringar av något som annars är osynligt. "Jag tycker om glasets temperament, det är det icke-materiella materialet". Fredrika Linder är en "görare". De massiva glasobjekten har hon bearbetat med en metod som innefattar såväl kontroll som slump. Det från början grova naturpulvret blir genom kemiska processer och upphettning alldeles blankt och genomskinligt. Ändå är det tungt och kroppsligt. Formationerna, som strålar av ett inre dolt ljus, öppnar upp för fantasin: Skogen, kroppen, växandet och läkandet. Tänk ändå vad slumpen betyder för naturen och hur allt hänger samman!

1. Without Boundaries

Fredrika Linder

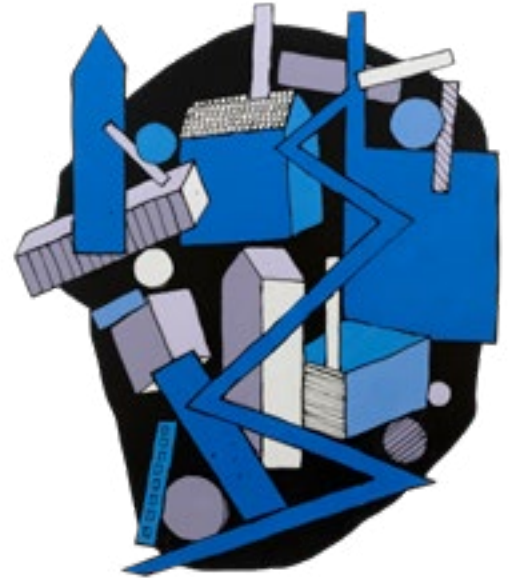
Ljusgård plan 5-12

Ollio – den före detta graffitikonstnären

Tillhör du dem som vuxit upp i Göteborg i slutet av nittiotalet? Då kan du ha sett grafitti-signaturen Ollios alster. Idag är de flesta bortsanerade, eftersom de var olagliga. För Ollio, eller Jonathan Josefsson som han heter, gick det betydligt bättre. Estetiken, uttrycket och energin i sig är ju inte något förbjudet. Man kan säga att han är en av dem som har mer synliga platser, och mer långsiktigt givit grafittin en legitim plats i det offentliga rummet. Här finns inte mindre än 11 verk som lockar till utforskning. Alltifrån busiga djur i hus, till avancerade abstraktioner som leker med ögats egenhet att hitta logik – bara för att kastas ut i fantasins möjligheter.

2. Dagdrömmarnas stad

Jonathan Josefsson

Pedagogiskt resurscentrum C3:34, F4:76–78

Läkekonsten i pixlar

Dataspel och medeltida muralmåleri – vad kan de ha gemensamt? I Kristoffer Zetterstrands verk möts de två världarna. Konstnären, vars verk även syns i världssuccéspelet Minecraft, har skapat ett fasadverk bestående av 27 500 kakelplattor. Tillsammans bildar de ett lekfullt och rebusartat uppslagsverk över läkekonsten. Ta fram din mobil, ladda ner QR-appen och dra sedan över väggen. I landskapet öppnas nu medicinhistoriska artiklar på din skärm. Läs om alltifrån läkande växter till symboler, cell- och bakteriekunskap. Liksom i muralmåleriet

har Zetterstrand i sitt monumentalverk uppdaterat en gammal tradition som har ett undervisande syfte. I Ager Medicinae, som på latin betyder det medicinska fältet, har han förnyat muralkonsten både genom sina referenser till populärkulturen (dataspel) och genom att involvera samtida kommunikationskanaler.

3. Ager Medicinae

Kristoffer Zetterstrand

Parkeringshuset Framstegsgatan/Gävlegatan

Drömmen om platser vi aldrig sett

Sedan många århundraden har Jordanfloden i Mellanöstern betraktats som en mytologisk drömplats. Platsen med det stilla porlande vattnet, utgör scenen för den unge Jesus, som enligt bibliska källor

söker upp sin släkting prästen Johannes. Han ber denne om att få bli döpt. Döpet har sedan skildrats av otaliga franska, tyska och italienska konstnärer som av praktiska skäl fått hålla tillgodo med sitt lands natur som

bakgrundssceneri. Vår idealiserade bild av vad som hände där vid flodbanken ett par decennier efter är noll, ligger därför rätt långt från verklighetens karga landskap. I de meditativa projektionerna, svart-vita

rörliga filmloopar i sjukhusets tryckkammare, har Daniel Hoflund återskapat scenerna ur Pier Paolo Pasolinis uppmärksammade filmatisering av Matteusevangeliet från 1964. Den italienske

regissören fann sitt Jordan strax utanför Rom, där även dessa loopar har filmats.

4. På andra sidan Jordan

Daniel Hoflund

Tryckkammare F3:82

Här börjar det!

Om du anländer till sjukhuset entré vid Eugeniavägen, kommer du mötas av David Svenssons ljuskonstverk Puls. Det är när fostret är mellan fem och sex veckor gammalt som hjärtat börjar slå. Livet, som håller på att utvecklas, rymms lätt i en fingerborg och ändå har evolutionens snilledrag – hjärtats snabbtransport av syre – dunkat igång. David Svensson använder ofta ljuset i sin konst. Men grunden kommer från måleriet, han målar med ljus. PULS består av en förenklad sekvens ur utskriften från ctg-apparaten som var kopplad till hans förstfödda barns. Som en frusen blixtpåsvävar den lysande skulpturen över entrén, och strax utanför skiftar den ljussatta muren i samma färg.

5. Puls

David Svensson

Entré Eugeniavägen 23

Nu kommer vi!

”Hallå där! Ja, du som står och gäspar, kom närmare!” De som ropar på dig är kaninen, giraffen, roboten och buffeln och deras kompisar älgen, noshörningen och draken, uppfunna av Mattias Adolfsson. I sitt fantasifulla och häpnadsväckande levande universum, låter han dem uppleva olika strapatser. I väntan på doktorn, en undersökning eller ett provsvar, bjuds vi in att följa fabeldjurens liv och äventyr. De detaljerade bilderna

representerar olika aspekter av en 0–18 åringars liv, från den första tiden över dagis-åldern, grundskolan och till gymnasiet med lek, sport och den första kärleken.

6. I fablernas värld

Mattias Adolfsson

Barnradiologi C7:33 och Dagvård barn F7:83

»Berättelserna ska verka som en påminnelse om det livet som man för tillfället har klivit ur«

Mattias Adolfsson

Ordning i kaos

En ”diamant” från en butik för skämtartiklar, blev inledningen till en långvarig relation med prismats och kristallens mystik. En sammanhängande 35 meter lång fönsteryta, filtrerad genom ett kalejdoskopiskt mönster, som samtidigt inger en känsla av ett dolt system. Vad händer vid akuten? Starka känslor, ovisshet, kaos. I det läget utgör de skimrande kristallinska synvillorna ett skydd, både för den som behöver stänga ute och för att begränsa insyn.

7. Kristall

Jesper Nyren

Akutmottagning Anna Steckséns gata

»Det handlar om att stoppa upp tiden, eller veckla upp den«

Jesper Nyren

Komna ur havet

Kristina Matousch har fotograferat havet från sitt sommarviste vid Hanöbukten i norra Skåne. Varje dag under många månader och från en och samma punkt vid strandlinjen har en bild tagits. Som en sammanhängande flod rinner de stora bilderna runt väggarna i sjukhusets steriliseringscentral. Vattnet, med alla dess levande skiftningar, ramar mjukt in det kliniska rummet och man ser varia-

tioner och detaljer, som olika vattennivåer, växtlighet, och fåglar. Det var den ungerske läkaren Ignaz Semmelweis, som på 1800-talet kunde bevisa att handhygien gjorde att dödligheten på hospitalen sjönk och människor tillfrisknade.

Dygnet runt, hörs sköljljudet från de många apparaterna, tusentals liter vatten i ett oändligt kretslopp. De rengör den

medicinska utrustningen inför att den på nytt ska komma i kontakt med hud, kropp och vävnad.

8. Wash Up! Stream

Kristina Matousch

Steriltekniska enheten F3:75

Lekens förtrollande kraft

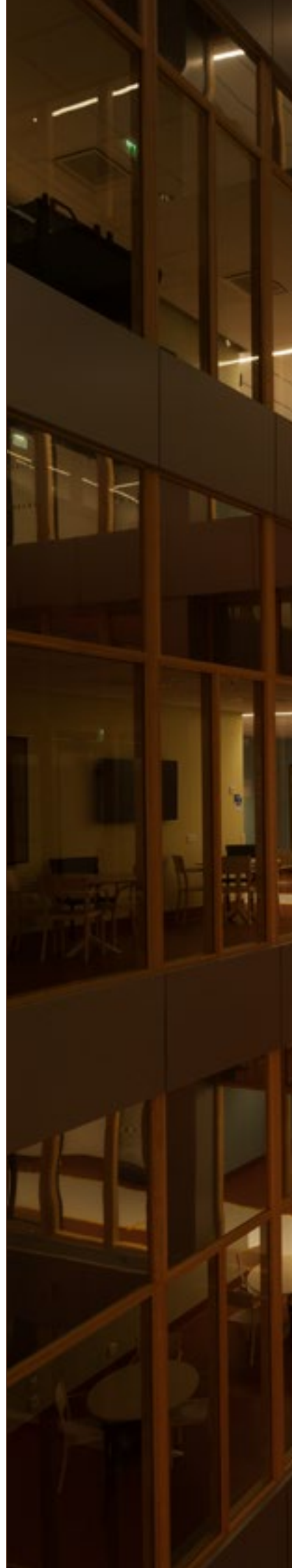
Den som någon gång lekt med dockor vet precis hur starka band som kan uppstå. Hur den än såg ut eller vad den än var gjord av, så blev den levande i dina händer. Blicken mötte din och tillsammans gick ni igenom glädje och sorg. Du var beskyddaren. Den här dockvärldens ömhet och fantasi är ett centralt tema hos Katarina Lönnby, både i hennes måleri och i hennes små skulpturer i blandmaterial. Dessa varelser har förvandlats till hemlighetsfulla kultobjekt, där lemmar

ersatts med märkvärdiga ting, som om de ägde hemliga och förtrollade superkrafter. I sina glasmontrar blir de till en slags gåtfulla museiobjekt, vars rebusar vi erbjuds att uttolka. Den som kommer på svaret kanske får besöka barndomens land?

9. Dockhus

Katarina Lönnby

Vårdavdelning C5:33

»Jag använder ljus både som material och teknik«

Astrid Krogh

Poesi och ljus

I en cykel på omkring en timme, skiftar Astrid Kroghs enorma månskivor från blåvitt till rödviolett, i ett ljusspel som efterhärmar det naturliga ljusets gång, det ljus som informerar oss om dygnets position. Om det är en dag som väntar, eller om det är tid för kvällslugnet att sprida sig. Gryning, dag och afton. Själva formen i verket påminner om just månen, en himlakropp tusentals mil från oss, som visat sig påverka livet på jorden in i minsta organism.

Alldeles nyligen fann vetenskapsmän att ögat består av ytterligare ett element. Förutom mer än tappar (färger) och stavar (ljus-mörker), har man funnit en sorts celler på näthinnan vars funktion är att förse oss med en uppfattning om tid, en känslighet att avläsa ljusets våglängd. Med Skylight har Astrid Krogh lagt hela sitt fokus på den läkande processen, både den medicinska, och den poetiska.

10. Skylight

Astrid Krogh

Ljuskådet plan 7-12

Det grönas universum

“Mitt tema är utveckling och rörelse”, säger Helena Isoz. De stora (2,70×1,20 meter) cementskivorna skiftar i milt gröna eller violetta nyanser. Här finns en påtaglig närvaro av konstnären och betraktaren kan följa hennes framfart i fördjupningarna, de upprivna färglagren och “handskriften”. Å andra sidan kan det uppfattas som det precis motsatta: Ett oändligt atmosfäriskt rum med formationer som tycks ha uppkommit av sig själva, former som bildar kroppar som kan bli moln eller stora blommor, ett plötsligt vindkast, ljus som faller in. Helena Isoz måleriska fält binder samman flera huskroppar till en helhet.

11. Bländare

Helena Isoz

Södra förbindelsegången C4:26–28

»För mig utstrålar blommorna både trygghet och lite anarki«

Anna Berglund

Genom lager av stål

I barnboksklassikern Alice i underlandet lyckas den rediga lilla flickan, genom många strapatser och tack vare sin rättskänsla och vänlighet, styra upp de tokigaste situationerna. Samma sorts lekfullhet återfinns i Anna Berglunds jätteblommor i stål och glas, som i lysande orange och grönt står stadigt och mildt lutande på ca 3,5 meter höga stjälkar på innergården. Skulle man stå nära, kunde man känna tryggheten från någon, eller något tryggt att luta sig emot. Om man däremot står på en högre våning, framstår blommorna som små knoppar som obändigt trängt sig upp genom arkitekturens lager av stål.

12. Picta Hortum

Anna Berglund

Innergård plan 5

Livets hemligheter

Idag kan läkare rädda foster redan i tjugotredje veckan. Hjärtat tickar och utvecklingen rusar framåt i en process som kanske saknar motstycke i universum. Det sköra och ömtåliga, den darrande väntan på beskedet att allt är som det ska gestaltas på neonatalen av Leyun Wang. Här omges föräldrarna av mjukt, svepande tuschmåleri som påminner om livets gång, om årstiderna. Liksom andran över livets skönhet, kan man också stanna upp och förundras över hennes tidlösa textilverk i shiboriteknik, en japansk textilhantverksmetod med anor tillbaka till 800-talet. Det handlar om att på ett konstfullt sätt vika, färga och vrida enkla

tunna tygstycken, en konst som Wang behärskar till fullo. Det tycks som om ju mer man fördjupar sig i vikingars möjligheter, desto mer får man bekräftat att naturen redan känt till hemligheterna sedan länge. Glasobjekten som också finns på avdelningen, kanske tycks anspråkslösa, men gå fram och titta närmare; de påminner om havets djup.

13. Vandring i det inre landskapet

Leyun Wang

Neonatal C8:33

Vartåt blåser det?

Skulpturer i brons förknippas gärna med makt, kungar och krigsherrar. Kanske stabilt sittande på muskulösa hästar, placerade på tunga podier. Så är det inte riktigt med Kristina Schmid skulptur Medvind, motvind, stiltje. Dryga metern över marken, ungefär i en tvåårings höjd, och utan piedestal står den lilla pandan, dröjande, som försjunken inför ett beslut som måste tas. Förr eller senare. Som titeln antyder handlar det om en sorts riktning, eller bristen på den. Väntan. Det blåser en vind som får pandans öra att fladdra lite, och påsen att dra sig bakåt. Ska pandan streta på eller avvakta? Samtidigt passar en kolibri att ta spjörn, för den är det medvind och snart är den borta. På ett sjukhus blir livet komprimerat och allt, medvind, motvind och stiltje, sker under samma tak och i samma stund.

14. Medvind, motvind, stiltje

Kristina Schmid

Väntlounge C8:32

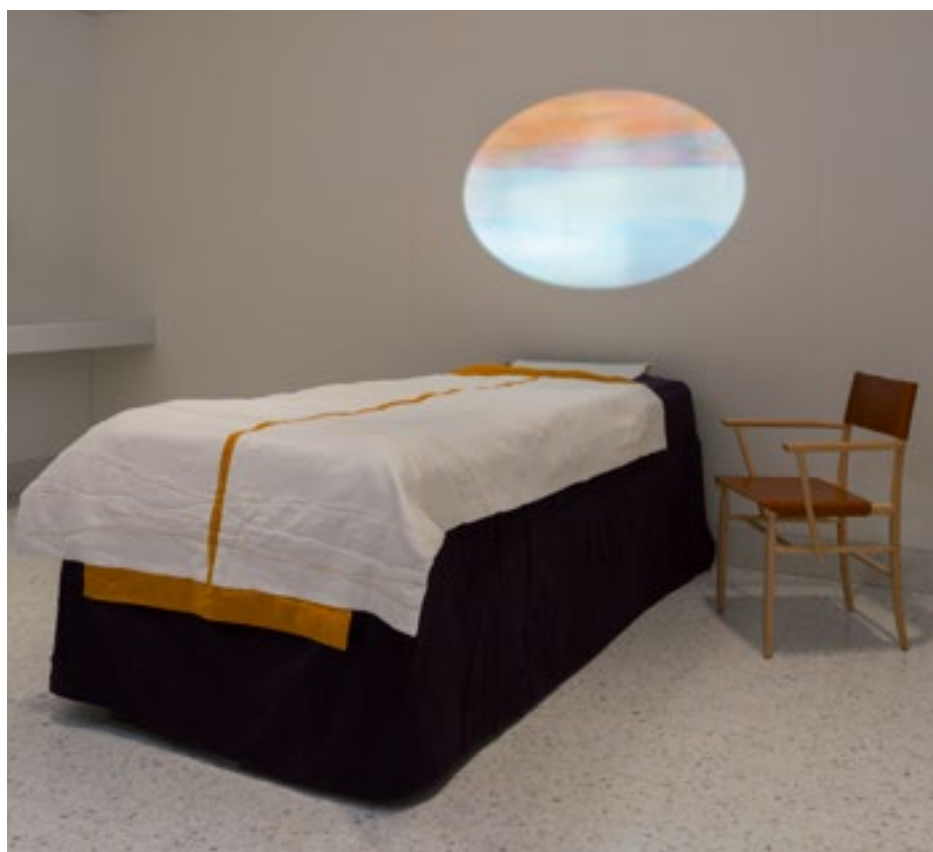
I avskedets gränsland

I anhörigummet finns en bild, ett utsnitt av ett landskap som representerar det pågående livet. I rummet innanför, där mötet med den döde sker, uppstår en imaginär återspeglning av utsnittet genom en lins, som vore hela rummet en kamera, en camera obscura. Bilden som lyser ut från väggen är suddig och upp-och-nedvänd för att reflektera det kaos som råder. Men också för att påminna om att livet och verkligheten letar sig i in i det mörka rummet, vad som än händer. Ovanför båren skimrar den med horisontella stråk i milda jordfärger, brunt violett ovanför och himmelsblå toner nedtill. Det är dödens och avskedets rum. I sitt gemensamma verk har Maria Hurtig och Ewa Stackelberg gestaltat smärtans och avskedets gränsland.

15. Camera Obscura

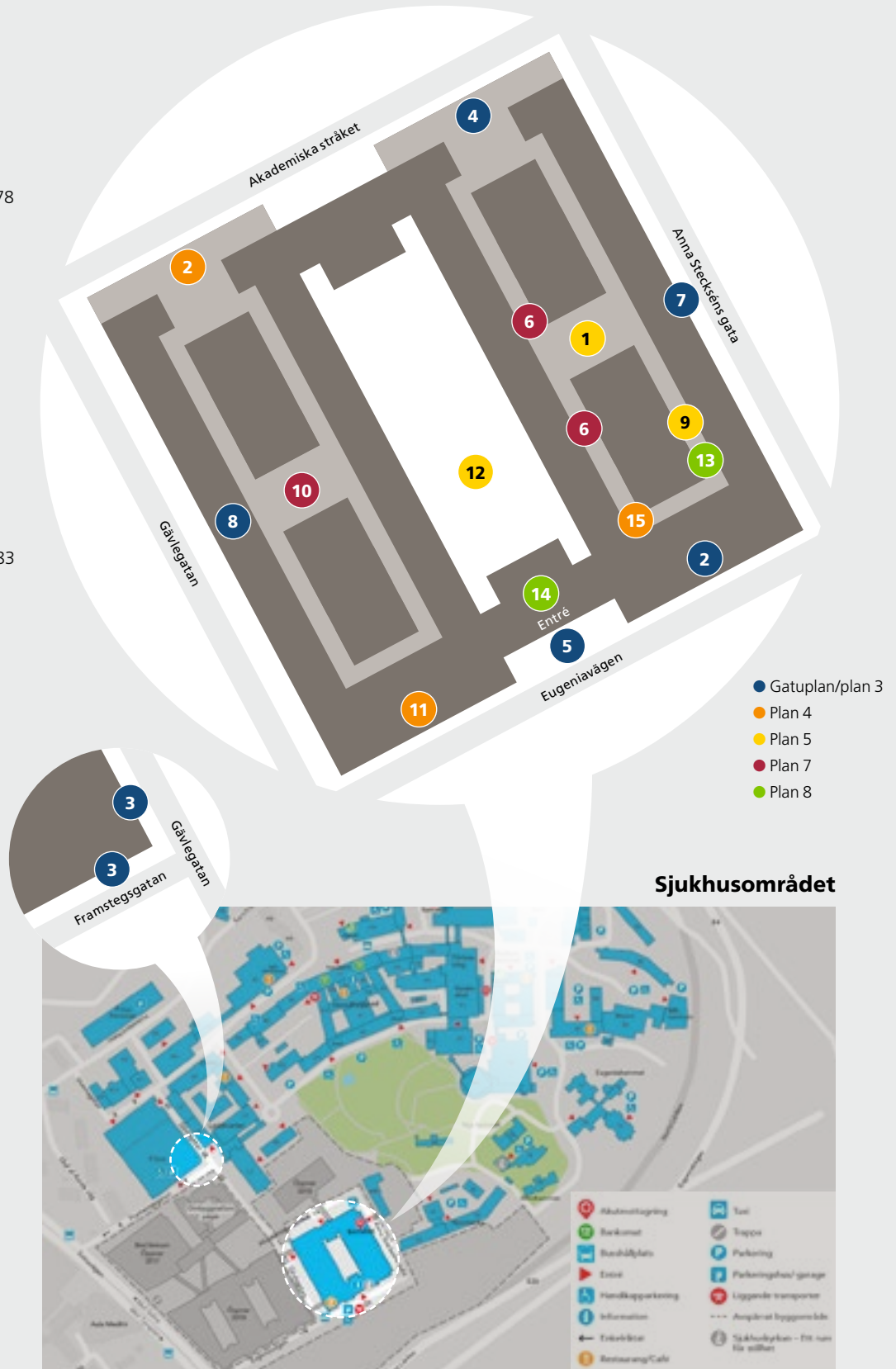
Ewa Stackelberg
Maria Hurtig

Rum för avsked C4:33

Här hittar du konsten

1. **Without Boundaries**
Fredrika Linder
Ljusgård plan 5–12
2. **Dagdrömmarnas stad**
Jonathan Josefsson
Pedagogiskt resurscentrum C3:34, F4:76–78
3. **Ager Medicinae**
Kristoffer Zetterstrand
Parkeringshuset
Framstegsgatan/Gävlegatan
4. **På andra sidan Jordan**
Daniel Hoflund
Tryckkammare F3:82
5. **Puls**
David Svensson
Entré Eugeniavägen 23
6. **I fablernas värld**
Mattias Adolfsson
Barnradiologi C7:33 och Dagvård barn F7:83
7. **Kristall**
Jesper Nyrén
Akutmottagning Anna Steckséns gata
8. **Wash Up! Stream**
Kristina Matousch
Steriltekniska enheten F3:75
9. **Dockhus**
Katarina Lönnby
Vårdavdelning C5:33
10. **Skylight**
Astrid Krogh
Ljusgård plan 7–12
11. **Bländare**
Helena Isoz
Södra förbindelsegången C4:26–28
12. **Picta Hortum**
Anna Berglund
Innergård plan 5
13. **Vandring i det inre landskapet**
Leyun Wang
Neonatal C8:33
14. **Medvind, motvind, stiltje**
Kristina Schmid
Väntlounge C8:32
15. **Camera Obscura**
Ewa Stackelberg
Maria Hurtig
Rum för avsked C4:33

Kulturförvaltningen arbetar för fri kultur som främjar upplevelser, möten, bildning och delaktighet på uppdrag av kulturnämnden. Kultur och hälsa i vård och omsorg, strategisk samordning av länets kulturresurser och konstnärlig gestaltning i vårdmiljö är våra huvudsakliga uppdrag som en av fyra kärnverksamheter inom Region Stockholm.

www.kultur.sll.se